

\www/

URL:

<http://www.smartcat.ru/Personnel/OrganizaciyaObucheniyaPersonalBL.shtml>. – Zagolovok s ekrana, dostup svobodnyy, 17.05.2015.

Рецензент: Меджибовська Н. С., д.е.н., професор кафедри економічної кібернетики Одеського національного економічного університету

15.06.2015

УДК 658:621-028.68

Подольчак Назар, Вішка Ірина

**ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ
ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВЩИНИ ЗА ДОПОМОГОЮ
ТАКСОНОМІЧНОГО МЕТОДУ**

Метою статті є дослідження рівня розвитку вітчизняних машинобудівних підприємств Львівщини на основі таксономічного аналізу. Зазначений метод допомагає перетворити дані різної розмірності та звести їх до спільного інтегрального показника. Обґрунтовано актуальність дослідження та запропоновано шкалу поведінки підприємств в умовах сьогодення (три рівні розвитку підприємств: нижче середньо-ринкового, середньо-ринковий та ринковий рівні розвитку). Також, проаналізовано чотири напрями розвитку підприємств: фінансовий розвиток підприємства, внутрішньогосподарські процеси, розвиток людського потенціалу, показники маркетингу та оборотності. Дано характеристику поведінковим стратегіям на основі квадратів потенціалів. Обчислено основні показники для визначення рівня розвитку підприємств, що дає підставу надалі продовжувати вивчення стратегічних напрямків розвитку машинобудівних підприємств Львівщини опираючись на вже встановлені рівні розвитку кожного із досліджуваних суб'єктів.

Ключові слова: напрями розвитку, таксономічний аналіз, рівень розвитку.

Подольчак Назар, Вышка Ирина

**ОЦЕНКА УРОВНЯ РАЗВИТИЯ
МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ КОМПАНИЙ ЛЬВОВЩИНЫ С
ПОМОЩЬЮ ТАКСОНОМИЧЕСКОГО МЕТОДА**

Целью статьи является исследование уровня развития отечественных машиностроительных предприятий Львовщины на основе таксономического анализа. Указанный метод помогает превратить данные различной размерности и свести их к общему интегральному показателю. Обоснована актуальность исследования и предложены шкалу поведения предприятий в условиях настоящего (три уровня развития предприятий: ниже средне-рыночной, средне-рыночный и рыночный уровне развития). Также, проанализированы четыре направления развития предприятий: финансовое развитие предприятия, внутривозрастные процессы, развитие человеческого потенциала, показатели маркетинга и оборачиваемости. Дана характеристика поведенческим стратегиям на основе квадратов потенциалов. Вычислено основные показатели для определения уровня развития предприятий, что дает основание в дальнейшем продолжать изучение стратегических направлений развития машиностроительных предприятий Львовщины опираясь на уже установленные уровне развития каждого из исследуемых субъектов.

Ключевые слова: направления развития , таксономический анализ , уровень развития.

Podolchak Nazar, Vishka Irina

**EVALUATION OF DEVELOPMENT MANUFACTURE OF
MACHINERY LVIV REGION THROUGH TAXONOMIC METHOD**

The article is to study the level of domestic machine-building enterprises of Lviv region based on taxonomic analysis. Such method helps transform data of different dimensions and reduce them to a common integral index. Actuality investigation and proposed scale behavior of enterprises in the present (three levels of enterprises: lower middle-market, mid-market and market development level). Also analyzed four areas of enterprise development: financial development of the company, internal processes, human development, marketing and turnover figures. The characteristic behavioral strategies based on squares potentials. Calculated key indicators to determine the level of companies, which gives reason to

continue the study of strategic directions of development of machine-building enterprises of Lviv relying on already established level of each of the studied subjects.

Keywords: development directions taxonomic analysis, the level of development.

Постановка проблеми. Попри мінливість сучасного середовища, економічну кризу, питання розвитку підприємства не втрачає своєї актуальності. Застосовуються найрізноманітніші механізми розвитку, важелі впливу та стратегічні напрямки. Іде процес постійного пристосування до змін та потреб середовища, чи виклик середовищу, заяви про себе.

Аналізування рівня розвитку підприємства шляхом оцінювання усіх видів діяльності та групування показників, що формують індикатори напрямків розвитку, дало змогу розглянути чотири групи, що формують та реалізують розвиток підприємства за такими блоками: фінансовий розвиток підприємства, внутрішньогосподарські процеси, розвиток людського потенціалу, показники маркетингу та оборотності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що проблема визначення рівня розвитку підприємств залишається актуальною завжди. Фінансовий, маркетинговий, внутрішньогосподарський аналізи, оцінювання частки ринку, стан збутової діяльності, аудит персоналу – всі ці та інші часткові показники формують загальний стан розвитку суб'єкта дослідження. Науковцями, які використовували таксономічний метод для обчислення інтегрального показника ϵ : Плюта В., який розробив даний метод та розглядає багатовимірні елементи сукупностей і розподіл їх на групи за допомогою таксономічного аналізу [8]; його послідовники вітчизняні дослідники-економісти: Литовченко Є.Ю., Головка В.А. перевірили його на відповідність лінійній моделі та за критерієм Фішера на імовірність помилки [6, с.104]. Егупов Ю. А., який відстоював ефективність використання методу для формування виробничої програми підприємства промислового характеру та опирався на праці В.Плюти [1]. Тищенко А.Н., Головка О.С. оцінювали за допомогою нього стратегічний потенціал підприємств [9]; Литвинова В.А – конкурентоспроможність [5].

Метою статті є визначення рівня розвитку досліджуваних

підприємств Львівщини за допомогою таксономічного методу відповідно до рівнів: нижче середньо-ринкового, середньо-ринковий та ринковий рівні розвитку; та обґрунтування доцільності використаних показників.

Виклад основного матеріалу. Проаналізуємо діяльність та розвиток п'яти машинобудівних підприємств Львівщини: ПАТ «Дрогобицького заводу автомобільних кранів» (далі П1), ПАТ «Дрогобицького машинобудівного заводу» (далі П2), ВАТ «Львівського заводу фрезерних верстатів» (далі П3), ПАТ «Іскра» (далі П4), ПАТ «Львівського Локомотиворемонтного заводу» (далі П5) за чотири сферами економічної діяльності, скориставшись при цьому таксономічним методом. На основі отриманих даних встановимо рівні розвитку кожного із запропонованих суб'єктів діяльності. Таксономічний метод полягає у переведенні показників господарської, фінансової, маркетингової діяльності, показників управління та розвитку людським потенціалом до безрозмірної величини, що дозволить всесторонньо охарактеризувати потенціал підприємства та оцінити його сильні та слабкі сторони, а також виявити основні стратегії розвитку. Так, Блок «Фінансовий розвиток підприємства» включає коефіцієнти, які орієнтовані на фінансовий результат та отримання прибутку. Даний напрям враховує інтереси насамперед власника і вважається найпопулярнішим. Блок «Внутрішньогосподарські процеси», налічує показники, що орієнтуються на довгострокову перспективу діяльності на ринку. Наступним є Блок «Розвиток людського потенціалу». Такого типу стратегічне спрямування є орієнтацією на довгостроковий результат. Підприємство зосереджене на оптимізації виробництва, на зниженні ціни на продукт; має місце висока залежність від цілей та стратегій підприємства. І нарешті, за Блоком «Показники маркетингу та оборотності», який характеризує довгострокову перспективу розвитку, тут для підприємства найголовнішими індикаторами є замовники, партнери та споживачі, не менш важливим є високий рівень конкуренції.

Згідно методики розрахунку таксономічного аналізу було використано певну послідовність операцій, перш ніж одержати коефіцієнт таксономії [8]. Зазначений метод допомагає перетворити дані різної розмірності та звести їх до спільного інтегрального показника. Послідовність операцій для п'яти підприємств наведено нижче у табл. 1.

Таблиця 1

Послідовність обчислення рівня розвитку підприємства
(структуровано авторами на основі опрацьованих джерел
[8, с. 10 – 18; 5].)

№п/п	Вид операції	Застосовувана формула / хід операції
1	2	3
1.	Підготовка вхідних даних	Блок 1. Фінансовий розвиток підприємства. Показники діяльності (15 індикаторів) за 2011 – 2013рр. Блок 2. Внутрішньогосподарські процеси. Показники діяльності (6 індикаторів) за 2011 – 2013рр. Блок 3. Розвиток людського потенціалу. Показники діяльності (5 індикаторів) за 2011 – 2013рр. Блок 4. Ринковий рівень розвитку. Показники діяльності (7 індикаторів) за 2011 – 2013рр.
2.	Формування матриці	Використання вхідних даних (показників) у матриці спостережень X.
3.	Визначення середнього значення показників матриці	За роками виводимо середнє значення для кожного із показників матриці. $X_{j\text{сер}} = (X_{ij1} + X_{ij_n}) / n$, де X_{ij_n} - досліджуваний період; n - к-сть досліджуваних періодів
4.	Стандартизація значень (перетворення матриці X у матрицю стандартизованих значень Z)	Переведення фактичних даних у безрозмірну величину за допомогою формули: $Z_{ij} = X_{ij} / X_{j\text{сер}}$, де Z_{ij} – стандартизоване значення показника ij; X_{ij} – елемент матриці спостережень X; $X_{j\text{сер}}$ – середнє значення показника.
5.	Визначення ознак за типом: стимулятори / дестимулятори	Диференціація проводиться на основі нормативних значень, що характеризують окремо взятий показник (для кожного підприємства від індивідуальний). Стимулятори – показники, що формують позитивний вплив на підприємство. Дестимулятори – формують негативний вплив та гамують окремо визначені процеси на підприємстві. $Z_{oi} = \max Z_{ij}$ якщо показник j – стимулятор; $Z_{oi} = \min Z_{ij}$ якщо показник j – де стимулятор.
6.	Побудова вектора-еталону	По кожному показнику за певний період часу визначили чи він стимулятор чи дестимулятор для підприємства і сформували вектор-еталон: $P_o = \{X_{i1} + X_{i2} + \dots + X_{in}\}$
7.	Визначення відстані між початковою точкою та точкою еталоном	$C_{io} = \sqrt{\sum_{j=1}^n (Z_{ij} - Z_{oj})^2}$, де C_{io} – відстань між початковою точкою та точкою еталоном; – стандартизоване значення i -го показника в i -й період

1	2	3
8.	Розрахунок проміжних відстаней для встановлення коефіцієнта таксономії:	$C_o = \frac{\sum C_{i0}}{m}$ де C_o - середнє значення відстані між початковою точкою та еталонною точкою; m – кількість досліджуваних періодів
9.	Розрахунок часткової відстані для встановлення коефіцієнта таксономії	$S_o = \sqrt{\frac{1}{m} \sum (C_{i0} - C_o)^2}$, де S_o – проміжний розрахунок показника рівня розвитку
10.	Розрахунок часткової відстані для встановлення коефіцієнта таксономії	$C_o = \overline{C_o} + 2S_o$, де C_o - проміжний розрахунок показника рівня розвитку
11.	Розрахунок числа отриманих часткових функцій	$d_i = \frac{C_{i0}}{C_o}$, де d_i – показник рівня розвитку
12.	Розрахунок коефіцієнта таксономії за обраний проміжок часу	$K_i = 1 - d_i$, де K_i – показник таксономії i -го показника окремо досліджуваного блоку підприємницької стратегії; d_i - число отриманих частинних функцій.

Тепер дамо характеристику кожній із ознак та шуканих величин. Побудова матриць, переведення їх до безрозмірних величин; поділ коефіцієнтів на стимулятори та дестимулятори за допомогою нормованих значень; побудова на основі цього вектора-еталона P_o є простими процедурами перетворення. Обрахунки, починаючи з відстані між початковою точкою та еталонною, несуть пояснювальний характер та показують динаміку розвитку підприємства. Відстань C_{i0} характеризує ефективність управління досліджуваним явищем, процесом, у нашому випадку блоком. Так, збільшення відстані від окремого спостережуваного значення до значення із вектора-еталону означає неефективне управління блоком. Значення показника таксономії K_i характеризує наступну тенденцію: чим ближче значення коефіцієнта таксономії до одиниці, тим кращий стан досліджуваного явища. Взаємозалежний вплив чинять стимулятори та дестимулятори. При високих значеннях стимуляторів K_i набуває високі значення, а при

низьких значеннях стимуляторів – низькі [8, с. 10 – 18; 5]. Нами було розглянуто три рівні розвитку підприємств: нижче середньо-ринкового, середньо-ринковий та ринковий рівні розвитку де, значення коефіцієнта таксономії розбито на три блоки від «0» до «1», взявши за основу окремі експертні оцінки та широко застосовувану шкалу бажаності Харрінгтона [10]. Введено узагальнені значення показників. Дані зведено в таблицю 2.

Таблиця 2

Значення таксономічних показників для відповідних рівнів розвитку підприємств (сформовано авторами на основі досліджень та опрацьованих джерел та модифіковано [4; 10])

Значення коефіцієнта таксономії	Рівень розвитку підприємства
0,00 – 0,32	Нижче середньо-ринкового
0,33 – 0,65	Середньо-ринковий
0,66 – 1,00	Ринковий

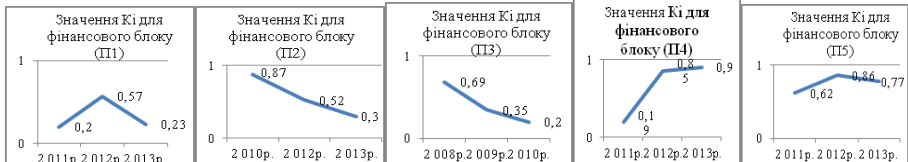
Нижче представлено результати обчислень на основі балансової звітності, маркетингових даних та аудиторських звітностей, річної звітності про події, заходи та особовий склад підприємства та за допомогою таксономічного аналізу (таблиці 3- 6).

Таблиця 3

Фрагмент обчислення показників фінансового розвитку підприємств машинобудування Львівщини (розраховано та сформовано авторами на основі фінансової звітності підприємств [2; 7])

Показники	Підприємства п \п	Нормоване значення	П1	П2	П3	П4	П5
			2 013р.	2 013р.	2 010р.	2 013р.	2 013р.
	1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт зносу основних засобів		зменш.	-0,58	-0,712	-0,51	-0,57	-0,854
Коефіцієнт покриття		>1	0,84	1,71	5,24	0,99	1,322
Коефіцієнт швидкої ліквідності		0,6-0,8	0,5	0,96	0,65	0,67	0,941
Коефіцієнт абсолютної ліквідності		>1, збільш.	0,002	0,014	0,003	0,013	0,019
Чистий оборотний капітал		>0, збільш.	14676,4	16425,6	5033,6	-3709,6	31543,6
Коефіцієнт автономії (платоспроможності)		>0,5	0,18	0,56	0,9	0,216	0,6
Коефіцієнт фінансування		<1, зменш.	8,38	0,77	0,112	3,6	0,66
Коефіцієнт маневреності власного капіталу		>0,1	1,1	0,55	0,47	0,09	0,196

1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	>0, збільш.	0,16	0,42	0,81	0,02	0,24
Коефіцієнт оборотності активів	збільш.	0,13	0,2	0,23	0,67	1,15
Коефіцієнт оборотності дебітор. заборгованості	збільш.	0,7	0,52	1,5	2,2	3,3
Рентабельність продукції	>0, збільш.	1,2	0,21	0,03	0,05	0,02
Рентабельність активів підприємства	>0, збільш.	-0,29	-0,02	-0,06	0,006	0,02
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільш.	0,6	0,35	0,26	3,12	1,8
Питома вага дебітор. заборгованості в загальній сумі оборотних активів	>20%, зменш.	62,42	51,72	30,1	56,2	70,78
Показники таксономії:		П1	П2	П3	П4	П5
$S_{ю}$		9,5	6,403	2,89	0,67	1,43
C _o (за три останні роки)		8,24	6,27	2,12	2,43	1,55
S _o (за три останні роки)		2,05	1,444	0,75	2,24	2,27
C _o (за три останні роки)		12,34	9,158	3,62	6,91	6,09
d _i		0,77	0,7	0,8	0,1	0,23
K _i		0,23	0,3	0,2	0,9	0,77
Графічне представлення фінансового розвитку підприємств за останні три досліджувані періоди						

Характеризуючи досліджувані підприємства Блоку 1 візьмемо до уваги відстань $S_{ю}$, найгірша тенденція розвитку фінансового стану у П3 та П2. Причиною погіршення показників можуть бути перевищення поточних зобов'язань над оборотними активами, високі адміністративні витрати, собівартість продукції та високі витрати на збут. Тоді, як найкращий результат за П4 та П5. Підтвердженням цьому є значення S_o . Коефіцієнт K_i для П1 показує нестабільно-негативну тенденцію (0,2; 0,57; 0,23); спостерігаємо спад показників, що характеризують фінансовий розвиток у П2 та П3. Що ж стосується П4, П5, то фінансовий розвиток має позитивну тенденцію зростання.

Тепер перейдемо до аналізування внутрішніх процесів на підприємствах (див. табл.4).

Таблиця 4

Фрагмент обчислення показників внутрішньогосподарських процесів машинобудівних підприємств Львівщини (розраховано та сформовано авторами на основі фінансової звітності підприємств [2; 7])

Підприємства п/п	Нормоване значення	П1	П2	П3	П4	П5
		2 013р.	2 013р.	2 010р.	2 013р.	2 013р.
Рентабельність діяльності	>0, збільш.	-2,2	-0,1	-0,26	0,009	0,02
Коефіцієнт оновлення продукції	збільш.	0,5	0,5	0,02	0,62	0,03
Коефіцієнт оборотності основних засобів (Фондовіддача)	збільш.	0,1	0,2	0,008	0,9	0,2
Коефіцієнт оновлення ОЗ	збільш.	0,6	0,932	0,544	0,754	0,156
Фондоозброєність праці	збільш.	75,5	116,02	60,4	91,9	79,3
Коефіцієнт продуктивності праці	збільш.	34,15	32,5	38,6	31,34	177,7
Показники таксономії:		П1	П2	П3	П4	П5
Cі0		1,75	3,8045	1,22	0,54	0
C o (за три останні роки)		1,48	4,11	1,8	1,01	1,03
So (за три останні роки)		0,29	0,225	0,41	0,502	0,73
Co (за три останні роки)		2,06	4,56	2,62	2,014	2,49
di		0,85	0,83	0,47	0,27	0
Ki		0,15	0,17	0,53	0,73	1
Графічне представлення внутрішньогосподарських процесів за останні три досліджувані періоди						

Характеризуючи досліджувані підприємства Блоку 2 за відстанню C_{i0} , то найгірша тенденція у П1, П2, П3 через негативну рентабельність діяльності та низький коефіцієнт оборотності основних засобів (Фондовіддачу). Відстань C_o для П4 та П5 (1,01 та 1,03 відповідно), є свідченням позитивної динаміки та розвитку стратегій у даному напрямку. І як результат, K_i для цих підприємств прямує до одиниці (0,73 та 1).

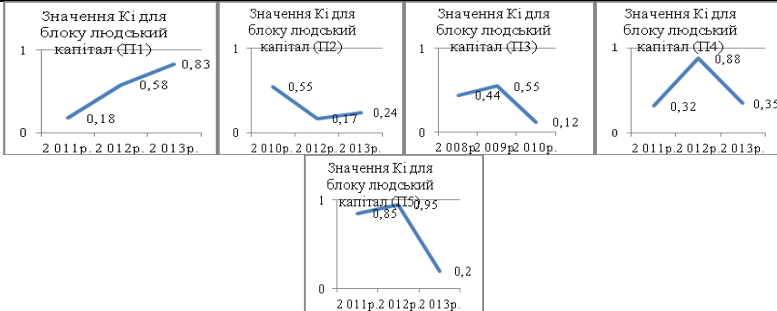
Далі подано обчислення значень індикаторів, що регулюють

потенціал розвитку людського ресурсу на підприємстві. Дані зведено у табл. 5.

Таблиця 5

Фрагмент обчислення показників розвитку людського потенціалу на машинобудівних підприємствах Львівщини (розраховано та сформовано авторами на основі кадрової звітності підприємств [2; 7])

Підприємства п/п Показники	Нормоване значення	П1	П2	П3	П4	П5
		2 013р.	2 013р.	2 010р.	2 013р.	2 013р.
ФОП (тис. грн.)	>0, збільш.	1608600	253600	110600	5868500	5420100
Середньооблікова чисельність працівників, ос.	збільш.	736	106	86	1789	1467
Середня з/п, (грн./ прац.)	збільш.	2185,6	2392,5	1286	3280	3694,7
Коефіцієнт плинності кадрів	зменш. → min	0,2	0,16	0,11	0,05	0,04
Коефіцієнт ефективності використання трудових ресурсів	збільш.	1,2	4,2	3,2	6,1	4,66
Показники таксономії		П1	П2	П3	П4	П5
C ₁₀		0,29	1,14	0,53	0,5	1,77
C ₀ (за три останні роки)		0,787	1,016	0,382	0,377	0,74
S ₀ (за три останні роки)		0,443	0,24	0,11	0,196	0,73
C ₀ (за три останні роки)		1,673	1,496	0,602	0,769	2,2
d _i		0,17	0,76	0,88	0,65	0,8
K _i		0,83	0,24	0,12	0,35	0,2
Графічне представлення розвитку людського потенціалу за останні три досліджувані періоди						

Характеристика Блоку 3 «Розвиток людського потенціалу» вказує на ряд проблем даної стратегії. Рідко у програмах та звітах згадується про

оновлення заходів щодо підвищення кадрового потенціалу. На ефективність використання трудових ресурсів впливає плинність кадрів, віковий склад працівників, їх чисельність, умови в яких працює працівник, затримки по заробітній платі, відсутність замовлень, неналагоджена збутова політика. Середній показник розвитку кадрового потенціалу вказує на позитивну динаміку у П1, П4 та П5.

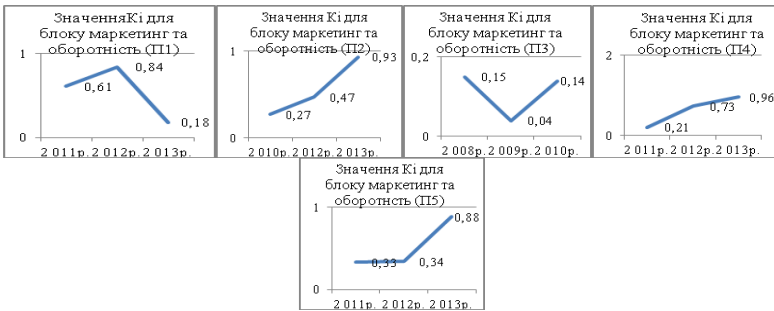
Також досліджено четвертий блок діяльності підприємств (табл.6), до якого входять: частка ринку, рентабельність реалізації продукції, коефіцієнти оборотності кредиторської та дебіторської заборгованостей, обсяги продаж, обсяги інноваційної продукції та рівень капіталізації підприємства. Для П1 та П3 ($C_{io} = 3,33$ та $2,01$), що характеризує їхню недосконалу збутову політику та стратегію маркетингу. На це вказують низькі індикатори: рентабельності реалізації продукції, рівня капіталізації підприємства, залучення нових клієнтів, величини портфелю замовлень. Висока кредиторська заборгованість та її співвідношення із дебіторською вказують на спроможність розраховуватись із кредиторами. А низька – може вказувати на недовіру до підприємства кредиторів, як у випадку із П3. Для П4 це принципова позиція, можливість виходу за межі вітчизняного ринку, підтвердженням цього є налагодження зв'язків з більш як 30-ти закордонними партнерами. Натомість, для П5, який працює на внутрішній ринок і є монополістом у своєму виді діяльності показники оборотності є лише підтвердженням статусу.

Таблиця 6

Фрагмент обчислення показників розвитку маркетингу та оборотності (розраховано та сформовано авторами на основі маркетингових даних та статистики [2; 7])

Підприємства п\п	Нормоване значення	П1	П2	П3	П4	П5
		2 013р.	2 013р.	2 013р.	2 013р.	2 013р.
Показники		2	2	2	2	2
1	2	3	4	5	6	7
Частка ринку	>0, збільш.	27	15,5	10	49,8	95,7
Рентабельність реалізації продукції	збільш.	-1,9	-0,02	0,4	0,09	0,05
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільш.	0,38	0,52	1,51	2,1	3,34
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільш.	0,47	0,49	2,26	2,3	3,82

1	2	3	4	5	6	7
Обсяги продаж, грн.	збільш.	18685,3	10562	2743	329617	292287
Обсяг інноваційної продукції, грн.	збільш.	9342,5	5810,4	54,86	204362,5	7205
Рівень капіталізації підприємства	збільш.	-1,3	-0,04	-0,07	0,03	0,04
Показники таксономії		П1	П2	П3	П4	П5
C ₀		6	0,24	1,94	0,09	0,24
C ₀ (за три останні роки)		3,33	1,56	2,01	0,88	0,99
S ₀ (за три останні роки)		2,01	0,98	0,12	0,752	0,53
C ₀ (за три останні роки)		7,35	3,52	2,25	2,384	2,05
d _i		0,82	0,07	0,86	0,04	0,12
K _i		0,18	0,93	0,14	0,96	0,88
Графічне представлення показників маркетингу та оборотності за останні три досліджувані періоди						

Згідно розрахунків коефіцієнта K_{ic} будемо векторні діаграми для кожного підприємства, які включають чотири напрями розвитку та управління (рис. 1).

Приймаємо, що показники останнього року важливіші для підприємства та присвоюємо відповідні вагові коефіцієнти (k_{i1}) по роках: 2011р. – 0,2; 2012р. – 0,3; 2013р. – 0,5 (де, $\sum k_{i1} = 1$). Кожен із квадратів потенціалів зображає стан розвитку чотирьох блоків стратегічної діяльності окремого підприємства. Так, П1 розвиває стратегії розвитку персоналу та налагодження маркетингу. П2 акцентує увагу на збутовій політиці. У П3 найнижча конкурентна позиція, його власник орієнтований на фінансовий результат. П4 займає відносно збалансовану позицію щодо чотирьох стратегій. Для П5 характерні також відносно збалансовані процеси.

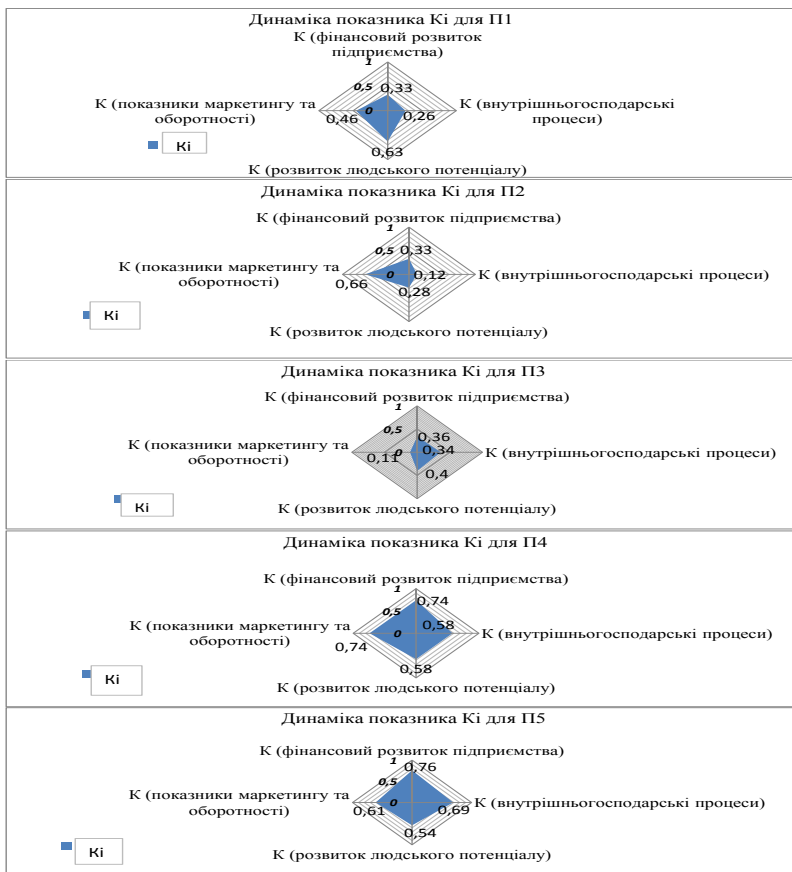

Рис. 1. Потенціали розвитку підприємств на основі зведеного показника K_1 .

Тепер, визначаємо рівень розвитку кожного із досліджуваних підприємств. Беремо середньозважене значення усіх чотирьох блоків за кожним суб'єктом (рис.1), враховуючи, що керівники вважають пріоритетними для підприємства окремі стратегічні напрямки. Дані зведемо у таблицю, де k_{i2} – ваговий коефіцієнт ($\sum k_{i2} = 1$), K_{ic} – середнє зважене за досліджуваний період. Отримані значення коефіцієнта K_{ic} зведемо в табл. 7.

Основні показники для визначення рівня розвитку підприємств
(розраховано та сформовано авторами на основі опрацьованої
інформації)

Блок	П1		П2		П3		П4		П5	
	k ₂	Ki _e	k ₂	Ki _e	k ₂	Ki _e	k ₂	Ki _e	k ₂	Ki _e
Фінансовий розвиток підприємства	5	0,33	0,24	0,33	0,23	0,34	0,29	0,74	0,33	0,76
Внутрішньогосподарські процеси	0,21	0,26	0,11	0,12	0,32	0,36	0,21	0,58	0,26	0,69
Розвиток людського потенціалу	0,34	0,63	0,18	0,28	0,35	0,40	0,21	0,58	0,18	0,54
Показники маркетингу та оборотності	0,28	0,46	0,47	0,66	0,10	0,11	0,29	0,74	0,23	0,61
Рівень розвитку підприємства	0,45		0,45		0,34		0,67		0,66	

Узагальнення наших досліджень подано за такою блок-схемою (рис. 2).

Роблячи **висновки**, можемо стверджувати, що вітчизняні підприємства входять у шкалу від «0,33 до 0,65», що відповідає середньоринковому рівню розвитку. При цьому найкращі позиції у напрямку до ринкового рівня займають ПАТ «Іскра» та ПАТ «Львівський Локомотиворемонтний завод».

Перспективою подальших досліджень буде вивчення стратегічних напрямків розвитку машинобудівних підприємств Львівщини опираючись на вже встановлені рівні розвитку кожного із досліджуваних суб'єктів.

Література

1. Егупов Ю. А. Повышение корректности многомерных оценок в процессе формирования производственной программы // Економічні інновації. Випуск 38. – 2009. – с. 68-80.
2. Smida - Main page, бази даних, емітенти. Режим доступу: smida.gov.ua
3. Бессонова Н.Б., Колчина О.А. Уровни развития организаций // Електронний ресурс // Режим доступу: <http://edu.secna.ru/media/f/pmim1.pdf>

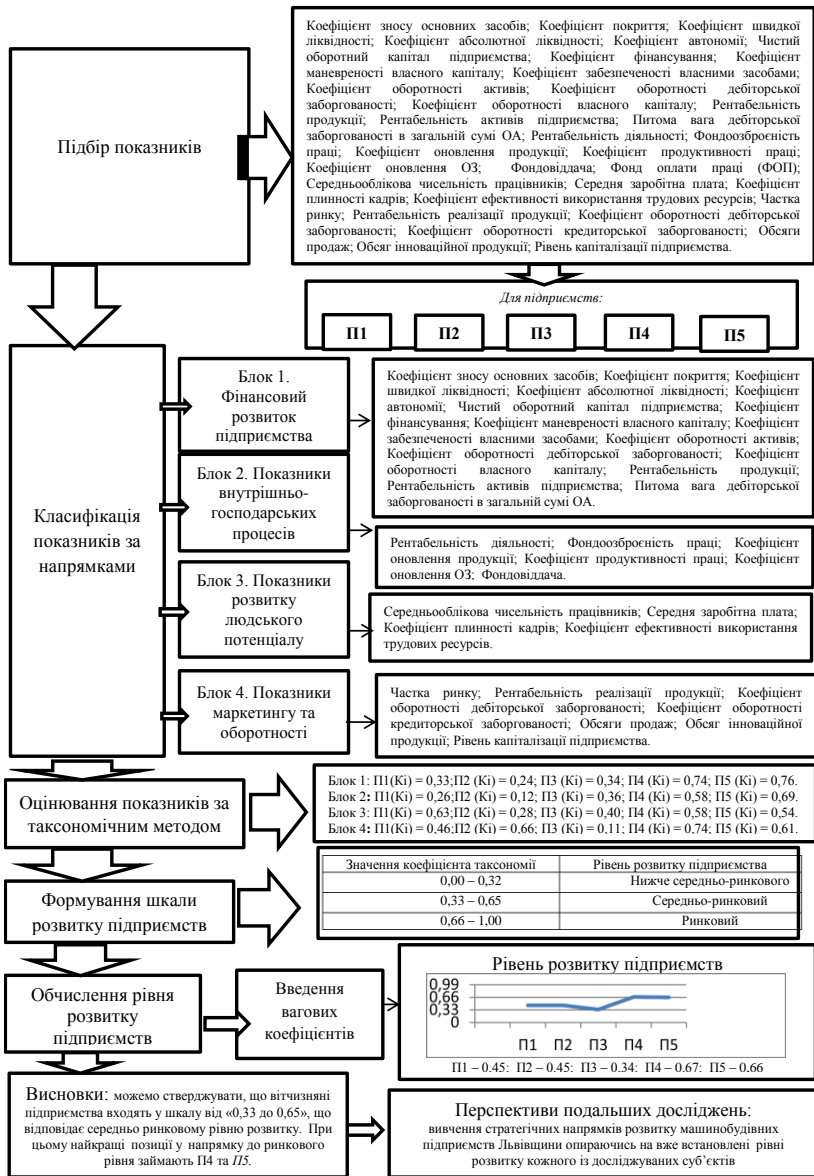

Рис.2. Принцип дослідження рівня розвитку підприємств

4. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Діагностика потенціалу підприємства / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник // Маркетинг і менеджмент

інновацій. – 2011. – № 1 164. – с. 155-166.

5. Литвинова В.А. Таксономический анализ как метод оценки конкурентоспособности продукции // Электронный ресурс // Режим доступа: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64

6. Литовченко Е.Ю. Методические подходы к комплексной оценке финансовой устойчивости предприятий электронной отрасли / Е.Ю.Литовченко, В.А. Головки // Экономика и экономические науки. Бизнес - Информ. – 2012. - №1. – с. 102-104.

7. Наказ Міністерства фінансів України Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації. N 49/121 від 26.01.2001, із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів N 2/23 (з0188-13) від 04.01.2013.

8. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: методы таксономии и факторного анализа / В. Плюта; пер. с польск. В. В. Иванова. – М.: Статистика, 1980. – 151 с.

9. Тищенко А.Н., Головки О.С. Оценка эффективности использования ресурсов стратегического потенциала предприятия / А.Н. Тищенко, О.С. Головки // Коммунальное хозяйство городов. Научно-технический сборник. №48. 2003. – с. 10 – 16.

10. Федулова І.В. Підходи до оцінки рівня готовності підприємства щодо інноваційного розвитку // Електронний ресурс // Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10762/1/Approaches%20to%20assessing.pdf>

1. Ehupov Yu. A. Povysheniye korrektnosti mnohomernykh otsenok v protsesse formirovaniya proizvodstvennoy programy // Ekonomichni innovatsiyi. Vypusk 38. – 2009. – s. 68-80.

2. Smida - Main page, bazy danykh, emitenty. Rezhym dostupu: smida.gov.ua.

3. Bessonova N.B., Kolchyna O.A. Urovny razvytiya orhanyzatsyy // Elektronnyy resurs // Rezhym dostupu: <http://edu.secna.ru/media/f/pmim1.pdf>.

4. Kuz'min O.Ye., Mel'nyk O.H. Diahnostyka potentsialu pidpryyemstva / O.Ye. Kuz'min, O.H. Mel'nyk // Marketynh i menedzhment menedzhment innovatsiy. – 2011. – # 1 164. – s. 155-166.

5. Lytvynova V.A. Taksonomycheskyy analiz kak metod otsenky konkurentosposobnosti produktsyy // Elektoronnyy resurs // Rezhym dostupu: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.

6. Lytovchenko E.Yu. Metodycheskiye podkhody k kompleksnoy otsenke finansovoy ustoychivosti predpriyatiy elektronnoy otrasli / E.Yu.Lytovchenko, V.A. Holovko // Ekonomika i Ekonomicheskyye nauky. Biznes - Inform. – 2012. - #1. – s. 102-104.

7. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny Pro zatverdzhennya Polozhennya pro poriyadok zdiysnennya analizu finansovoho stanu pidpryyemstv, shcho pidlyahayut' pryvatyzatsiyi. N 49/121 vid 26.01.2001, iz zminamy, vnesenymy z-hidno z Nakazom Ministerstva finansiv N 2/23 (z0188-13) vid 04.01.2013.

8. Plyuta V. Sravnitel'nyy mnohomernyy analiz v ekonomicheskyykh issledovaniyakh: metody taksonomii i faktornoho analiza / V. Plyuta; per. s pol'sk. V. V. Ivanova. – M.: Statistika, 1980. – 151 s.

9. Tyshchenko A.N., Holovko O.S. Otsenka effektivnosti ispol'zovaniya resursov stratezhicheskoho potentsiala predpriyatiya / A.N. Tyshchenko, O.S. Holovko // Kommunal'noe khozyaystvo horodov. Nauchno-tekhnicheskyy sbornik. #48. 2003. – s. 10 – 16.

10. Fedulova I.V. Pidkhody do otsinky rivnya hotovnosti pidpryyemstva shchodo innovatsiynoho rozvytku // Elektoronnyy resurs // Rezhym dostupu: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/10762/1/Approaches%20to%20assessing.pdf> 123456789/

Рецензент: Башнянин Г.І. д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної теорії Львівської комерційної академії

15.06.2015

УДК 339.138

Продіус Оксана, Боєру Микола

**ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

В статті досліджено процес створення ефективної реклами та її вплив на діяльність підприємства в сучасних умовах господарювання.